

THƯ MỤC

TẠP CHÍ THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI SỐ 3 NĂM 2017

Trung tâm Thông tin Thư viện trân trọng giới thiệu Thư mục Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội số 3 năm 2017.

1. Nghèo đa chiều: Cách tiếp cận và vận dụng trong thực tiễn Việt Nam/ Đặng Nguyên Anh, Trần Nguyệt Minh Thu// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 3 – 13

Tóm tắt: Trong các nghiên cứu về nghèo trước đây, phương pháp đánh giá và đo lường nghèo phổ biến vẫn dựa trên tiêu chí thu nhập và chi tiêu; chuẩn nghèo được xác định trên cơ sở chi phí cho những nhu cầu cơ bản của con người. Trên thực tế, cách tiếp cận đơn chiều theo thu nhập này không còn phù hợp với tính đa chiều của nghèo đói, bởi có những chiều nghèo không thể đo lường bằng thu nhập hay chi tiêu. Do đó, áp dụng phương pháp tiếp cận nghèo đa chiều sẽ khắc phục được những nhược điểm của cách tiếp cận cũ, đồng thời giải quyết nhu cầu thực tế mà người nghèo, cận nghèo cần được trợ giúp thực sự. Việc đổi sang phương pháp tiếp cận đo lường nghèo theo hướng đa chiều sẽ tạo điều kiện để nhận dạng đối tượng nghèo chính xác hơn, đáp ứng đa dạng hơn các nhu cầu xã hội cơ bản cần được thụ hưởng. Đây là cơ sở quan trọng cho việc xây dựng các chính sách giảm nghèo bền vững, từng bước giảm dần mức độ thiếu hụt giữa các vùng, nhóm dân cư và tăng tính hiệu quả của các chính sách hỗ trợ. Bài viết đề cập đến một số khái niệm, cách tiếp cận và chỉ số đo lường nghèo theo hướng đa chiều.

Từ khóa: Chuẩn nghèo; Nghèo đa chiều; Chỉ số đo lường nghèo

2. Những thay đổi trong chính sách giảm nghèo của Việt Nam/ Phạm Ngọc Hòa// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 14 – 20

Tóm tắt: Đói nghèo là một trong những rào cản lớn làm giảm khả năng phát triển con người, cộng đồng cũng như mỗi quốc gia. Người nghèo thường không có điều kiện tiếp cận các dịch vụ xã hội như việc làm, giáo dục, chăm sóc sức khỏe, thông tin... và điều đó khiến cho họ ít có cơ hội thoát nghèo. Những năm qua, Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu về xóa đói, giảm nghèo, được quốc tế ghi nhận và đánh giá cao như là điểm sáng về giảm nghèo. Từ năm 2016-2020, Việt Nam bắt đầu chuyển sang giai đoạn mới hướng tới giảm nghèo bền vững, tiếp cận đa chiều theo xu hướng chung của các nước trên thế giới. Đây là phương pháp tiếp cận mới, tiến bộ hơn, có tính nhân văn, tác động toàn diện hơn đến người nghèo, nhưng cũng là thách thức mà Việt Nam phải đối mặt. Bài viết làm rõ quan niệm của Việt Nam về giảm nghèo đa chiều, đồng thời đưa ra một số

giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về giảm nghèo đa chiều ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Chuẩn nghèo; Nghèo đa chiều; Chính sách giảm nghèo

3. Bất bình đẳng mức sống ở nông thôn Việt Nam qua sử dụng đất nông nghiệp của hộ gia đình/ Đỗ Thiên Kính// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 21 – 27

Tóm tắt: Bài viết giới thiệu khái quát một số kết quả của Đề tài cấp Bộ (2015-2016) “Bất bình đẳng mức sống ở nông thôn Việt Nam qua sử dụng và quản lý đất đai hiện nay” do tác giả làm chủ nhiệm. Viện xã hội học là cơ quan chủ trì, nghiên cứu ảnh hưởng của nguồn lực đất nông nghiệp đến mức sống của người dân trong 20 năm (1992-2012) dựa trên việc phân tích và xử lý sâu số liệu 8 cuộc điều tra mức sống dân cư Việt Nam (VHLSS) đại diện cho cả nước do Tổng cục Thống kê thực hiện từ năm 1992 đến 2012. Kết quả nghiên cứu chỉ ra: Bất bình đẳng tăng lên ở Việt Nam đa thể hiện thành sự phân cực xã hội, một cực mà nhóm hộ giàu có mức sống cao nhất, cực kia là nhóm các hộ còn lại (trong đó nhóm hộ nghèo là thấp nhất). Quá trình tích tụ và tập trung đất nông nghiệp (bao gồm đất sản xuất nông nghiệp, SXNN, đất lâm nghiệp, đất thủy sản, đất làm muối... trong đó chủ yếu là đất SXNN) đang diễn ra khá chậm ở nông thôn Việt Nam. Nhìn theo cả giai đoạn 20 năm từ 1992-2012, nhân tố đất nông nghiệp cũng có tác động làm giảm hộ nghèo và tăng hộ giàu, và nâng cao mức sống cho hộ gia đình nông thôn nhưng không nhiều so với các nhân tố khác.

Từ khóa: Bất bình đẳng; Phân cực mức sống; Tích tụ đất nông nghiệp; Hiệu quả sử dụng đất

4. Một số khía cạnh của khuôn mẫu giới trong gia đình nông thôn Việt Nam: Nhìn từ kết quả nghiên cứu gần đây/ Nguyễn Chúc Chiện, Văn Thị Hoàn, Lê Thị Thu Hương// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 28 – 34

Tóm tắt: Khuôn mẫu “vai trò giới” giữa vợ và chồng trong gia đình ở nước ta đang có nhiều biến đổi do tác động của Đổi mới. Tuy nhiên, về mặt học thuật, chủ đề này thời gian qua mới chỉ được quan tâm phản ánh đơn lẻ trong các công trình nghiên cứu. Câu hỏi đặt ra là vai trò giới giữa vợ và chồng đang diễn biến như thế nào trên các khía cạnh của đời sống gia đình? Với phương pháp tổng quan qua các tài liệu từ năm 2000-2014, nội dung bài viết từng bước làm sáng tỏ câu hỏi này trên cơ sở một số khía cạnh liên quan đến khuôn mẫu vai trò giới giữa vợ và chồng trong gia đình nông thôn Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Giới; Khuôn mẫu giới; Gia đình nông thôn Việt Nam

5. Sự lựa chọn lưỡng nan giữa lợi ích kinh tế - tình nghĩa đạo đức trong môi trường doanh nghiệp/ Lê Thị Thúy Nga// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 35 – 41

Tóm tắt: Trong giai đoạn đổi mới và hội nhập quốc tế, hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp Việt Nam luôn được xác định là một trong những yếu tố cơ bản trong quá trình phát triển đất nước. Để nâng cao hiệu quả cũng như tháo gỡ những khó khăn trong hoạt động kinh doanh của mình, các doanh nghiệp luôn phải lựa chọn lưỡng nan giữa lợi ích kinh tế - tình nghĩa đạo đức. Bài viết tập trung phân tích sự lựa chọn giữa lợi ích kinh tế hoặc/ và tình nghĩa đạo đức trong doanh nghiệp/ cơ sở sản xuất – kinh doanh tại làng nghề gốm Bát Tràng thuộc xã Bát Tràng, huyện Gia Lâm, Hà Nội.

Từ khóa: Bát Tràng; Làng gốm; Lợi ích kinh tế; Tình nghĩa đạo đức

6. Chế độ gia đình mẫu hệ ở Tây Nguyên và vai trò của người phụ nữ trong xã hội/ Nguyễn Văn Thắng// Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội .- Số 3/2017 .- Tr. 42 – 48

Tóm tắt: Bài viết gồm 4 phần, phân tích và làm rõ các đặc điểm, vai trò của người phụ nữ trong chế độ gia đình mẫu hệ ở Tây Nguyên trong đời sống buôn làng, trong hôn nhân, gia đình, trong hoạt động sản xuất và quản lý, thừa kế tài sản. Thông qua những chuyến điền dã và khảo cứu thực địa ở Tây Nguyên, tác giả mong muốn cung cấp thêm thông tin và làm rõ hơn những băn khoăn trong những điểm chưa sáng tỏ về chế độ gia đình đặc trưng này của các tộc người ở Tây Nguyên.

Từ khóa: Chế độ mẫu hệ; Gia đình mẫu hệ; Tộc người thiểu số; Khao sang; Ê Đê; Tây Nguyên; Malayo-Polynexia

Trung tâm Thông tin Thư viện